

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEIKIMO MINISTRUI PRISKIRTŲ VALDYMO SRIČIŲ KOVOS SU KORUPCIJA PROGRAMA

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos Respublikos susisieikimo ministrui priskirtų valdymo sričių kovos su korupcija programa (toliau – programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos nacionaline kovos su korupcija 2011–2014 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2011–2014 metų programos patvirtinimo“ (toliau – NKKP), Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 1480 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, atsižvelgiant į korupcijos pasireiškimų tikimybės nustatymo ir vertinimo rezultatus ir kitus teisės aktus.

2. Programa apima Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro (toliau – susisieikimo ministras) valdymo sritis, nustatytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarime Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“.

3. Ši programa taikoma Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijai (toliau – Susisieikimo ministerija), Civilinės aviacijos administracijai, Lietuvos automobilių kelių direkcijai prie Susisieikimo ministerijos, Lietuvos saugios laivybos administracijai, Valstybinei geležinkelio inspekcijai prie Susisieikimo ministerijos, Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisieikimo ministerijos, Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisieikimo ministerijos, Pasienio kontrolės punktų direkcijai prie Susisieikimo ministerijos, Transporto investicijų direkcijai (toliau – įstaigos prie ministerijos), viešosioms įstaigoms, kurių savininko (dalininko) teises ir pareigas įgyvendina Susisieikimo ministerija – viešajai įstaigai „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“, viešajai įstaigai „Kelių ir transporto tyrimo institutui“ ir viešajai įstaigai „Plačiajuostis internetas“ (toliau – viešosios įstaigos).

4. Programoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, NKKP ir kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS. APLINKOS ANALIZĖ

5. Korupcija – viena iš pagrindinių kliūčių ekonomikos plėtrai, užsienio investicijoms pritraukti ir veiksnys, mažinantis visuomenės pasitikėjimą viešuoju sektoriumi, iškreipiantis socialinę teisingumą, verslo sąlygas, konkurenciją. Veiksmingai sumažinti korupciją galima tik tada, jeigu kovos su korupcija priemonės nukreipiamos ne korupcijos padariniams, bet prielaidoms šalinti, t. y. skiriamas tinkamas dėmesys korupcijos prevencijai. Korupcijos prevencijos tikslas – siekti, kad korupcija kuo mažiau trukdytų plėtoti ekonomiką, demokratiją, kurti socialinę gerovę, stiprinti nacionalinę saugumą, didinti viešųjų paslaugų teikimo kokybę.

6. „Transparency International“ duomenimis, pagal korupcijos suvokimo indeksą¹ Lietuvai 2010 m. buvo skirti 5 balai (10 balų – labai skaidri, 0 – labai korumpuota valstybė), 2011 m. korupcijos suvokimo indeksas buvo 4,8 balo. 2012 m. Lietuvai buvo skirti 54 balai (kai 100 balų – labai skaidri valstybė, 0 balų – labai korumpuota valstybė) ir Lietuva užėmė 48 vietą 176 šalių sąrašė, o 2013 m. Lietuva pakilo iš 48 į 43 vietą iš 177 vertintų šalių ir gavo 57 balus iš 100 galimų. Nors fiksuoti teigiami korupcijos suvokimo indekso didėjimo pokyčiai, siekiant

¹ Korupcijos suvokimo indeksas nurodo lygį, kuriuo valstybėse suvokiamas korupcijos paplitimas tarp viešojo sektoriaus tarnautojų ir politikų.

stabilaus minėto indekso augimo, ir toliau įvairiose viešojo sektoriaus srityse būtina imtis efektyvių ir rezultatyvių priemonių įgyvendinimo šalinant korupcijos apraiškas, mažinant korupcijos pasireiškimo riziką ir korupcijos daromą žalą.

7. Nepaisant vykdomų priemonių gausos, visuomenės nuomone, korupcijos paplitimas Lietuvoje nemažėja, pagal Pasaulio korupcijos barometro 2013 m. duomenis daugiau kaip pusė apklaustųjų (64 proc.) mano, kad per pastaruosius dvejus metus korupcijos lygis šalyje padidėjo.

8. 2013 m. specialiosios „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, Lietuvoje yra didžiausia Europos Sąjungoje procentinė dalis respondentų (29 proc.), teigiančių, kad jų buvo paprašyta kyšio arba buvo tikimasi kyšio už jų per pastaruosius 12 mėnesių gautas paslaugas (Europos Sąjungos vidurkis – 4 proc.) Net 88 proc. apklaustųjų Lietuvos piliečių sutinka, kad kyšiai ir ryšiai dažnai padeda lengviausiai gauti tam tikrų viešųjų paslaugų (Europos Sąjungos vidurkis – 73 proc.). Vienas iš tokius rezultatus lemiančių veiksnių – pernelyg didelis biurokratijos ir reglamentavimo mastas, sprendimų diskrecijos ir atskaitingumo pusiausvyros nebuvimas. Todėl didelis dėmesys turėtų būti skiriamas nepagrįstų administracinių įpareigojimų ūkio subjektams mažinimui, procedūrų supaprastinimui, teisinio reguliavimo šioje srityje tobulinimui ir darbuotojų švietimui kovos su korupcija srityje.

9. Nepaisant visų reformų, viešieji pirkimai ir toliau išlieka viena korumpuočiausių sričių. Aukštą korupcijos lygį viešųjų pirkimų srityje atspindi Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) pradedami ikiteisminiai tyrimai, sociologinės apklausos ir kiti tyrimai. STT duomenimis, apie penktadalis visų ikiteisminių tyrimų pradedama šiame sektoriuje, o 2013 m. net ketvirtis visų STT pareikštų įtarimų buvo susiję su Korupcinio pobūdžio nusikalstamomis veikomis viešųjų pirkimų srityje. Viešųjų pirkimų tarnybos nuo 2011 metų atliekamo tyrimo „Rizikingiausių viešųjų pirkimų proceso sričių, kuriose didžiausia piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi tikimybės“ duomenimis, 2012 m. net 24,5 proc. respondentų teko girdėti, kad jų veiklos srities įmonės neoficialiai mokėjo ar kitaip atsilygino už garantijas laimėti viešuosius pirkimus ir, palyginti su 2011 m., šių neoficialių mokesčių padidėjo 0,6 procento.

10. Piktnaudžiavimo atvejų mažos vertės pirkimų metu pastaruoju metu ypač daugėja, tai sietina su tuo, kad mažos vertės pirkimai yra mažiau kontroliuojami. Pagal STT turimą informaciją kai kurios perkančiosios organizacijos išskaido pirkimus ir vykdo juos kaip mažos vertės pirkimus, kad išvengtų tikrinančių įstaigų dėmesio.

11. Vis dėlto įvertinus sociologinių tyrimų duomenis ir kitą viešai prieinamą informaciją, Specialiųjų tyrimų tarnybos teikiama analitinę informaciją apie labiausiai korupcijos paveiktas viešojo sektoriaus sritis bei jose egzistuojančius korupcinius mechanizmus, galima teigti, kad Susisiekimo ministerija nėra priskiriama prie korumpuotų valstybės institucijų. Tačiau siekiant ilgalaikių tikslų, mažinant korupcijos pasireiškimo galimybę, egzistuoja poreikis vykdyti kompleksines antikorpucines priemones Susisiekimo ministerijoje, įstaigose prie ministerijos ir viešosiose įstaigose.

III SKYRIUS. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI, VERTINIMO KRITERIJAI

12. Šios programos tikslas – užtikrinti ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevenciją susisiekimo ministru priskirtose valdymo srityse.

13. Programos uždaviniai:

13.1. didinti viešųjų pirkimų organizavimo ir atlikimo viešumą, skaidrumą ir kontrolę;

13.2. didinti antikorpucinio švietimo sklaidą;

13.3. analizuoti ir tobulinti Susisiekimo ministerijos valdymo srities (įskaitant bendrąsias funkcijas) teisinį reguliavimą;

13.4. užtikrinti Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos administravimo skaidrumą;

13.5. analizuoti, tobulinti ir plėtoti korupcijos prevencijos priemonių taikymą.

14. Kiekvienam programos uždaviniui įgyvendinti programos įgyvendinimo priemonių plane nustatomos priemonės.

15. Kiekviena konkreti programos priemonė vertinama pagal programos įgyvendinimo priemonių plane nustatytus laukiamo rezultato kriterijus.

IV SKYRIUS. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA, ATSKAITOMYBĖ IR ATNAUJINIMAS

16. Programos įgyvendinimą koordinuoja ir kontroliuoja susisiekimo ministro įsakymais sudarytos Susisiekimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija ir Susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos komisija.

17. Programai įgyvendinti kasmet sudaromas programos įgyvendinimo priemonių planas, kuriame nustatomos jos įgyvendinimo priemonės, jų vykdymo terminai, vykdytojai, laukiami rezultatai. Programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo stebėseną nuolat atlieka Susisiekimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija.

18. Priemonių planas rengiamas atsižvelgiant į Susisiekimo ministerijos ir jos valdymo srities institucijų korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimus, kitų institucijų siūlymus ir Susisiekimo ministerijos turimą informaciją.

19. Už programos įgyvendinimo priemonių plano, kuris yra šios programos priedas, įgyvendinimą pagal kompetenciją atsako jame nurodytų Susisiekimo ministerijos administracijos padalinių, įstaigų prie ministerijos ir viešųjų įstaigų vadovai.

20. Susisiekimo ministerijos administracijos padaliniai, įstaigos prie ministerijos ir viešosios įstaigos, atsakingos už programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymą, du kartus per metus pasibaigus pusmečiui, bet ne vėliau kaip iki kito mėnesio 5 dienos informaciją apie programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo eigą, jų veiksmingumą, problemas, susijusias su priemonių vykdymu, pateikia raštu ir elektroniniu paštu Susisiekimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisijos pirmininkui.

21. Susisiekimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija apibendrina iš Susisiekimo ministerijos administracijos padalinių, įstaigų prie ministerijos ir viešųjų įstaigų gautą informaciją apie NKKP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą ir per 5 darbo dienas pateikia svarstyti Susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijai, kuri įvertinusi priemonių plano vykdymo rezultatus per 7 darbo dienas pateikia informaciją Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai. Taip pat Susisiekimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija apibendrina iš Susisiekimo ministerijos administracijos padalinių, įstaigų prie ministerijos ir viešųjų įstaigų gautą informaciją apie programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymą ir per 10 darbo dienų pateikia Susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijai. Susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijai pritarus, minėta informacija skelbiama Susisiekimo ministerijos interneto svetainėje.

22. Kiekvienais metais programa peržiūrima ir prireikus koreguojama, pildoma. Programos įgyvendinimo priemonių planas tikslinamas kasmet. Programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas prireikus gali būti tikslinami atsižvelgiant į kompetentingų institucijų rekomendacijas.

V SKYRIUS. PROGRAMOS FINANSAVIMAS

23. Programa įgyvendinama iš įstaigoms, atsakingoms už programos priemonių vykdymą, patvirtintų bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų. Už reikalingų lėšų planavimą pagal kompetenciją atsako atitinkamos programos priemonių įgyvendinimo plane nurodytos įstaigos.